

Hyvinkään ekologisen kestävyyden tiekartta 2019 – 2050 ja Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelma 2019 – 2021

Hyvinkään kaupunginvaltuusto 16.12.2019

©Aleksi Manninen

Hyvinkään ekologisen kestävyuden tiekartta ja kaupungin ympäristö-ohjelma

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelmaan 2019–2021 on koottu tällä valtuustokaudella tehtäviä ympäristötoimenpiteitä. Ympäristöohjelman toimenpiteet on johdettu Hyvinkään ekologisen kestävyuden tiekartasta 2019–2050.

Hyvinkään ekologisen kestävyuden tiekarttaa on laadittu Suomen Ympäristökeskuksen (SYKE) ja [Motivan](#) vetämissä työpajoissa, osin yhdessä Riihimäen kanssa. Työpajoihin osallistui kaupungin viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä sekä yritysten, oppilaitosten ja yhdistysten edustajia. Tämän jälkeen tiekartan ehdotuksista pyydettiin lausuntoja ja mielipiteitä laajasti ja niiden pohjalta tiekarttaa on työstetty virkatyönä edelleen.

Tiekartta keskittyy ekologiseen kestävyteen ja toimenpiteitä on mietitty seuraavan jaottelun mukaisesti:

1. Energiantuotanto ja kulutus
2. Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne
3. Jätteet ja materiaalit
4. Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus
5. Luonnonvarat ja elinympäristö
6. Ympäristötietoisuus

Tiekartan tavoitevuosi on 2050 ja välitavoite 2030. Tiekartan tämän valtuustokauden toimenpiteistä muodostuu samalla Hyvinkään ympäristöohjelma vuoteen 2021.

Seuraavan valtuustokauden tavoitteet 2022–2025 muodostavat seuraavan ympäristöohjelman rungon ja vuosi 2025 on samalla kuntien energiatehokkuusohjelman ([KETS](#)) tavoitevuosi. Välitavoite vuodelle 2030 on myös hiilineutraalisuutta tavoittelevien [HINKU](#)-kuntien tavoitevuosi 80 % kasvihuonekaasupäästövähennyksille. Tiekartan tavoitevuosi 2050 on hiilineutraalisuutta, jätteenmyyttä ja kestäväää kulutustasoa tavoittelevien [FISU](#) (Finnish Sustainable Communities) -kuntien tavoitevuosi.

Tiekartta ja ympäristöohjelma on esitelty seuraavilla sivuilla siten, että ensin on esitelty tiekartantavoitteet 2030 ja 2050 ja sen jälkeen ympäristöohjelma ja tiekartta jaoteltuna aihealueiden mukaan.

Hyvinkään ekologisen kestävyys-tiekartan tavoitteet

Energiantuotanto ja kulutus

2030

INKU tavoitevuosi

- Vähäpäästöisen energian käyttö on realistinen vaihtoehto kuntalaiselle
- Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuus on parantunut 20 % huomioiden myös uudet kiinteistöt
- Kaukolämmön tuotantotapa on valittu

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Hyvinkää on etulinjassa kehittämässä ja käyttämässä kestävästi ja puhtaasti tuotettuja energialähteitä
- Kulutusta ohjataan älykkäillä energiajärjestelmillä

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

2030

INKU tavoitevuosi

- Eheä yhdyskuntarakenne
- Monimuotoinen, asiakaslähtöinen ja vähäpäästöinen liikkumisympäristö

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Yhdyskuntarakenteen eheys ja laadukkaat liikkumisen palvelut mahdollistavat sujuvat ja päästöttömät matkaketjut

Jätteet ja materiaalit

2030

INKU tavoitevuosi

- On siirrytty kokonaisuudessaan painopuoleiseen jätetuotantotaksaan

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Yhteiskäyttö ja lainaus on valtaosin korvannut hankinnan
- Jäte nähdään hyödynnettävänä materiaalina
- Kierrättäminen on kaikille itsestään selvää ja vaivatonta
- Neitseellisten maa-ainesten käyttö on mahdollisimman vähäistä

Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus

2030

HINKU tavoitevuosi

- Agro-ekologinen Hyvinkää
- Kasvisruokavaihtoehtona on siirrytty syömään kotimaisia lähikasviksia
- Jätevesilietteet hyödynnetään resurssi- viisaasti

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Pinta- ja pohjavesien tila on hyvä ja vesistöt ovat kaikkien saavutettavissa
- Hyvinkääläinen syö kestävästi ja monipuolisesti lähiruokaa
- Hyvä ruoka kasvaa Hyvinkäällä

Luonnonvarat ja elinympäristö

2030

HINKU tavoitevuosi

- Vähennetään melun määrää toteuttamalla meluntorjuntaohjelmaa
- Maa-aineksen ottoa ohjataan myös kaavoituksen keinoin
- Monimuotoisuuden ydinalueet on tunnistettu ja niiden väliset yhteydet huomioidaan suunnittelussa
- Ei enää pilaantuneita pohjavesiä
- Hyvinkään soiden arvo ja arvostus matkailun ja hyvinvoinnin näkökulmasta on vahvistunut
- Hulevesiä hyödynnetään luonnon monimuotoisuutta lisäävillä sekä kaupunki- ympäristöä elävöittävällä tavalla

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Hyvinkääläiset ovat tietoisia ja ylpeitä omasta elinympäristöstään
- Maa-ainesten käyttö on kestävä
- Hyvä ilmanlaatu sekä hiljaiset ja valo- saasteettomat alueet edistävät hyvinvointia
- Hyvinkäältä löytyy monimuotoisia luontotyyppisiä ja metsien käyttö on kestävä. Luontokohteet ovat hyvin saavutettavissa.

Ympäristötietoisuus

2030

HINKU tavoitevuosi

- Jokainen kaupungin työntekijä on kestävä kehityksen lähettiläs

Tavoitetila 2050

FISU tavoitevuosi

- Kestävä elämäntapa on sisäistetty laajalti osana arkea, organisaatiota, päätöksentekoa ja kasvatusta
- Kestävä kehityksen arvomaailma on yhteiskuntamme rakenteissa
- Kaikilla on riittävät tiedot, taidot ja mahdollisuudet kestäväan hyvinvointiin
- Joustavuus ja muuttuvaan maailmaan reagoiminen

Hyvinkään kaupungin ympäristö-ohjelman 2019 - 2021 toimenpiteet ja tiekartan tavoitteet aiheittain

Energiantuotanto ja kulutus

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 - 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Lisätään aurinkopaneelien käyttöä	Tilapalvelu	Uusien aurinkopaneelien määrä
Kaupungin tilojen tilatehokkuutta lisätään yhteiskäytön avulla	Tilapalvelu	Tilatehokkuuden muutos
Järjestetään kuntalaisten energianeuvonta Hyvinkäälle	Ympäristöpalvelu, rakennusvalvonta, Hyvinkään Lämpövoima Oy	Energianeuvonta toiminnassa
Hyvinkään Lämpövoima toteuttaa yhteisvalvomon ja siihen liittyen kiinteistökohtaista kysyntäjoustoa mahdollistavan energianhallintajärjestelmän.	Hyvinkään Lämpövoima Oy	Järjestelmät käytössä
Toteutetaan energia- ja ilmasto-ohjelman ja vuosikellon toimenpiteitä	Kaupungin energiansäästöryhmä	Ohjelman toteutuminen

Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019 - 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Toteutetaan kaupungin energiatehokkuussopimuksen 2017-2025 toimintasuunnitelman toimenpiteet	Vähäpäästöisen energian käyttö on realistinen vaihtoehto kuntalaiselle	Hyvinkää on etulinjassa kehittämässä ja käyttämässä kestävästi ja puhtaasti tuotettuja energialähteitä
Toteutetaan energianeuvontaa kuluttajille ja taloyhtiöille	Kaupungin kiinteistöjen energiatehokkuus on parantunut 20 % huomioiden myös uudet kiinteistöt	Kulutusta ohjataan älykkäillä energijärjestelmillä
Lisätään merkittävästi aurinkovoimatuotantoa	Kaukolämmön tuotantotapa on valittu	

Liikkuminen ja yhdyskuntarakenne

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 – 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Kävely, pyöräily ja joukkoliikenne:		
Parannetaan paikallisliikenteen palvelutasoa tarvelähtöisesti	Tekninen keskus, palveluntarjoajat	Asiakaspalaute
Kehitetään edullista ja helppoa joukkoliikenteen matkaketjua	Tekninen keskus, palveluntarjoajat	Matkustajamäärät
Päätetään linja-autoliikenteen terminaalin sijainti ja toteutustapa	Kaupunki	Päätös tehty
Jatketaan palvelubussiliikennettä	Tekninen keskus, palveluntarjoajat	Palvelu käytössä
Käytetään uusiutuvaa energiaa paikallisliikenteessä (100% uusiutuva biodiesel)	Tekninen keskus, palveluntarjoajat	Biodiesel on käytössä
Selvitetään sähkö- ja kaasubussien käyttömahdollisuudet paikallisliikenteessä uudella sopimuskaudella v.2021-	Tekninen keskus	Selvitys tehty
Parannetaan kevyen liikenteen väylien laatua	Tekninen keskus	Tehdyt toimenpiteet
Otetaan yhteiskäyttöpyöräjärjestelmä käyttöön	Tekninen keskus, yritykset, oppilaitokset	Järjestelmä käytössä
Lisätään liityntäpyöräpysäköinnin määrää, laatua ja turvallisuutta	Kaupunki ja Väylävirasto	Uudet pyöräkatokset
Toimitaan esteettömyyttä edistäen ja luodaan Hyvinkää kaikille -toimintamalli	Kaupunki ja 3. sektori	Toimintamalli käytössä

Henkilöautoliikenne:		
Säilytetään liityntä- ja muu pysäköintipaikkamäärä vähintään nykyisellään	Kaupunki	Pysäköintipaikkojen määrä
Määritetään sähkö- ja kaasuautojen latauspisteiden edistämiskeinot (julkiset, yksityiset) ja edistetään verkoston kehittymistä	Kaupunki ja yksityiset palveluntarjoajat	Latauspisteiden määrä
Otetaan uusia käyttövoimia mukaan kaupungin omaan ajoneuvokalustoon	Tekninen keskus	Toteutuneet hankinnat
Edistetään yhteiskäyttöautoilua ja vertaisvuokrausta	Kaupunki ja palveluntarjoajat	Yhteiskäytön toteutuminen
Huomioidaan liikennesuunnittelussa sujuva ja turvallinen liikkuminen kävellen, pyöräillen mutta myös autoillen	Tekninen keskus	Katujen leveys mahdollistaa turvallisen ja sujuvan liikenteen
Yhdyskuntarakenteen eheydestä huolehtiminen: Yhdyskuntarakenteen eheydestä huolehtiminen:		
Suunnitellaan Hangonsillan ja keskustan täydennysrakentamista ja tutkitaan hiilineutraaleja asuinalueita ja asemanseutuja unohtamatta riittävää pysäköintipaikkojen määrää	Kaavoitus	Kaavat ja selvitykset

Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019 – 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Toteutetaan Hangonsillan alueen kaavoja ja täydennysrakennetaan keskustaa. Asuinalueiden ja asemanseutujen suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään hiilineutraaliudesta tehtyjä tutkimuksia ja saatuja kokemuksia.	Eheä yhdyskuntarakenne	Yhdyskuntarakenteen eheys ja laadukkaat liikkumisen palvelut mahdollistavat sujuvat ja päästöttömät matkaketjut
Kehitetään liikkumisen palveluiden (kävely, pyöräily, joukkoliikenne, yhteiskäyttöautot jne.) palvelutarjontaa asiakaslähtöisesti niin, että yksityisautoilu vähenee.	Monimuotoinen, asiakaslähtöinen ja vähäpäästöinen liikkumisympäristö.	
Mahdollistetaan sujuvat matkaketjut ja kustannustehokkaat liikkumisen palvelut digitaalisuuden avulla.		

Jätteet ja materiaalit

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 – 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Parannetaan kaupunkiympäristön siisteyttä ja ehkäistään roskaantumista	Tekniikka ja ympäristö	Koettu siisteys
Järjestetään vuosittaiset kierrätys- ja lajittelumessut	Kierrätyskeskus, Kiertokapula, kunta, Fortum WS Oy	Tapahtuman järjestäminen
Kannustetaan yrityksiä resurssitehokkuuden parantamiseen	Kunta, elinkeinotoimi, YritysVoimala, yritysorganisaatiot	Selvitys ja toteutunut yhteistyö
Järjestetään kestävän kulutuksen some-kampanja	Kierrätyskeskus	Kampanjan toteutus
Jätteiden lajitteluohjeistusta siirretään someen	Kiertokapula	Ohjeistuksen toteutus
Käynnistetään Kiertokapulan kanssa kotitalouksien muovijätteen kierrätysuhanke ja aloitetaan muovinkeräys kaupungin omilla kiinteistöissä.	Tekniikka ja ympäristö, Kiertokapula	Muovin kierrätyksen edistyminen
Kipsilevyä ja kattuhuopaa hyödynnetään materiaalina.	Kiertokapula	Hyödynnetty määrä
Testataan biohiilen valmistusta haravointijätteestä.	Kiertokapula	Kokeilu tehty

Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019 – 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Viestitään ja kannustetaan taloyhtiötä asuntokohtaisiin kierrätysjärjestelmiin.		Yhteiskäyttö ja lainaus on valtaosin korvannut hankinnan
Kaavoituksessa huomioidaan jätehuollolle sekä maa-ainesten kierrätykselle tarvittavat alueet.	On siirrytty kokonaisuudessaan painoperusteiseen jätehuoltotaksaan	Jäte nähdään hyödynnettävänä materiaalina
Järjestetään avoin ideakilpailu uusista toimenpiteistä saavuttaa jäte- ja kiertotaloustavoitteet.		Kierrättäminen on kaikille itsestään selvää ja vaivatonta
Toteutetaan jakamistalouden kokeiluhankkeita.		Neitseellisten maa-ainesten käyttö on mahdollisimman vähäistä

Ruoan ja veden tuotanto ja kulutus

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 – 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Lisätään kasvisruoan käyttöä ateriapalveluissa ja myös kotitaloustunneilla. Hankinnoissa otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon hyvinkääläinen kasvisruoka.	Ateria- ja puhtauspalvelut, Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy, sivistystoimi	Kasvisruoan osuus
Edistetään kaupunkiviljelyä korttelipalstoilla ja laatikkoviljelyllä	Tekninen keskus	Kaupunkiviljely
Aloitetaan Nopon pohjavesialueen puhdistaminen	Tekniikka ja ympäristö, ELY-keskus, Hyvinkään Vesi	Tehdyt toimenpiteet
Kehitetään hulevesien hallintamenettelyjä	Kaavoitus, tekninen keskus, Hyvinkään vesi	Hulevesi-menettelyt
Vähennetään vuotovesien määrää verkostoissa	Hyvinkään Vesi	Vuotovesien määrä

Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019 – 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Lisätään hyvinkääläisten tietoisuutta ruokahävikin ympäristövaikutuksista	Agro-ekologinen Hyvinkää	Pinta- ja pohjavesien tila on hyvä ja vesistöt ovat kaikkien saavutettavissa
Rajoitetaan kasvinsuojeluaineiden käyttöä	Kasvisruokavaihtoehtona on siirrytty syömään kotimaisia lähikasviksia	Hyvinkääläinen syö kestävästi ja monipuolisesti lähiruokaa
Korttelipalstoja on eri kaupunginosissa, myös katto- ja seinäviljelyä	Jätevesilietteet hyödynnetään resurssiviisaasti	Hyvä ruoka kasvaa Hyvinkäällä
Jätevesienkäsittely on toimintavarmaa		
Vuotovesien määrä verkostoissa on vähentynyt merkittävästi		

Luonnonvarat ja elinympäristö

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 – 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Tutkitaan maa-ainesten uusiokäyttömahdollisuuksia ja kehitetään uusiokäyttöjärjestelmää. Kiertokapula hyödyntää jätteitä maarakentamisessa	Tekninen keskus, Kiertokapula	Järjestelmää kehitetty, hyödynnetyn maa-aineksen määrä
"Hyvinkään kaupungin omistamien metsien hoidon ja käytön tavoitteet" -ohjeistus ohjaa metsien hoitoa monitavoitteeseen suuntaan. Selvitetään suojeluun sopivat kohteet kaupungin omistamilla luontoalueilla.	Tekninen keskus, tekninen lautakunta	Metsien käytön monimuotoisuus
Lisätään niittyjen ja ketojen osuutta kaupungin maa-alueilla	Tekninen keskus	Pinta-ala
Päivitetään Hyvinkään pohjavesialueen suojelusuunnitelma	Tekniikka ja ympäristö, Hyvinkään Vesi	Suojelu-suunnitelma
Vahvistetaan soiden merkitystä virkistyskohteina esitteillä, retkillä ja uudella suoluontoa esittelevällä ulkoilureitillä	Ympäristöpalvelu, ympäristöfoorumi, elinkeinojen kehittäminen, tekninen keskus	Toiminnan määrä
Laaditaan vieraslajien torjunta- ja tiedotusohjelma sekä torjutaan niitä vuosittain	Tekniikka ja ympäristö	Ohjelma valmis, tehdyt toimenpiteet

Hyvinkään ekologisen kestävyiden tiekartan 2019 – 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Hyödynnetään uusia innovaatioita liikkautuksen torjunnassa ja hiekkotushiekan poistossa	Vähennetään melun määrää toteuttamalla meluntorjuntaohjelmaa	Hyvinkääläiset ovat tietoisia ja ylpeitä omasta elinympäristöstään
Kunnostetaan Hirvijärven virkistysalue	Maa-aineksen ottoa ohjataan kaavoituksen keinoin	Maa-ainesten käyttö on kestävä
Toteutetaan pohjavesialueiden suojelusuunnitelmien toimenpiteitä	Monimuotoisuuden ydinalueet on tunnistettu ja niiden väliset yhteydet huomioidaan suunnittelussa	Hyvä ilmanlaatu sekä hiljaiset ja valo- saasteetomat alueet edistävät hyvinvointina
Päivitetään Hyvinkään meluselvitys ja meluntorjuntaohjelma	Ei enää pilaantuneita pohjavesiä	Hyvinkäältä löytyy monimuotoisia luontotyyppisiä ja metsien käyttö on kestävä. Luontokohteet ovat hyvin saavutettavissa.
	Hyvinkään soiden arvo ja arvostus matkailun ja hyvinvoinnin näkökulmasta on vahvistunut	
	Hulevesiä hyödynnetään luonnon monimuotoisuutta lisäävillä sekä kaupunkiympäristöä elävöittävällä tavalla	

Ympäristötietoisuus

Hyvinkään kaupungin ympäristöohjelman 2019 – 2021 toimenpiteet

Toimenpide	Toteuttava taho	Mittari
Selvitetään kuntalaisten kestävän kehityksen arvot ja asenteet kyselyllä	Ympäristöpalvelu, osallisuus kärkihanke, ympäristöfoorumi	Kysely tehty
Kartoitetaan ja selkiytetään ympäristökasvatukseen liittyviä ohjelmia ja toimijoita paikallistasolta maailmanlaajuiselle tasolle	Ympäristöpalvelu	Kartoitus tehty
Kehitetään Hyvinkään ympäristöfoorumin toimintaa	Tekniikka ja ympäristö	Ympäristö-foorumin toiminta
Hyvis- toiminta vahvistetaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kestävän kehityksen suunnittelu- ja laatu järjestelmäksi	Sivistystoimi	HYVIS toiminnan toteutuminen
Järjestetään ja johdetaan sivistystoimen toimijoille organisoidusti verkostoitumismahdollisuuksia kestävän kehityksen teemoissa	Sivistystoimi	Verkostoitumisen toteutuminen
Järjestetään kaupungin työntekijöille ekotukikoulutusta	Ympäristöpalvelu, ekotukiryhmät	Toteutunut koulutus
Laaditaan Hyvinkään ympäristön tilan katsaus 2020	Ympäristöpalvelu	Katsaus valmis

Hyvinkään ekologisen kestävyden tiekartan 2019 – 2050 tavoitteet

2022-2025 KETS tavoitevuosi (Kuntien energiatehokkuussopimus)	2030 HINKU tavoitevuosi (Hiilineutraalit kunnat)	Tavoitetila 2050 FISU tavoitevuosi (Finnish Sustainable Communities)
Kaupungilla on ympäristöasioissa perehdytys uusille työntekijöille ja täydennyskoulutus muilla	Jokainen kaupungin työntekijä on kestävän kehityksen lähettiläs	Kestävä elämäntapa on sisäistetty laajalti osana arkea, organisaatiota, päätöksentekoa ja kasvatusta
Hyvis, Vihreä lippu tai OKKA sertifiointi on saatu kaikkiin päiväkoteihin ja oppilaitoksiin		Kestävän kehityksen arvomaailma on yhteiskuntamme rakenteissa
Kaupungilta 1-3 velvoittavaa toimintaa/ tekoa vuosittain		Kaikilla on riittävät tiedot, taidot ja mahdollisuudet kestävään hyvinvointiin
Hyvinkään eri toimijoiden ja sidosryhmien yhteistyöverkosto on vakiintunut		Joustavuus ja muuttuvaan maailmaan reagoiminen